

Νομικά προβλήματα εις τὴν μεταμόσχευσιν καρδιάς

ΠΟΤΕ ΕΠΕΡΧΕΤΑΙ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ;

ΤΟΥ Κ. ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΟΤΣΙΑΝΟΥ

Είχε δημοσιεύσει ὁ «Ἑλλη- νικός Βορράς» εἰς τὸ φύ- λλον τῆς 2ης Μαρτίου ἔ.ε. ση- μείωμα τοῦ κ. Δ. Ι. Ζαφει- ροπούλου μετὰ τὸν τίτλον: «Μπάρναρντ, ὁ ἀντιλήθμε- νος. Ζωὴς χορηγὸς ἡ διασότης κανόνων». Εἰς τὴν ἐργασίαν του ταύτην ὁ συνεργάτης μας ἐξέθεσε τὰ προβλήματα, προ- βλήματα ἱατρικά, ἠθικά καὶ ὀρθοπαιδικά, τὰ ὁποῖα δημι- ούργουσι μετὰ τὰς μεταμο- σχεύσεις καρδιῶν καὶ ἐξέφρα- σε τὴν ἐπ' αὐτῶν γνώμην του. Ἀλλὰ ἡ μετασφύτως ὀργάνων τοῦ σώματος καὶ μάλιστα καρδίας, γεννᾷ καὶ νομικά θέματα καὶ ἐπ' αὐτῶν ἠδελύσασμεν νὰ ἐκφωρῶν τὴν γνώμην ἐνὸς ἐιδικοῦ, τοῦ κ. Στεφάνου Κοτσίανου. Εἶναι ὁ κ. Κοτσίανος διδάκτωρ τοῦ Δικαίου τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Παρισίων καὶ συγγρα- φεὺς τοῦ μοναδικοῦ εἰς τὴν ἑλληνικὴν βιβλιογραφίαν βι- βλίου: «Ἡ Ἱατρικὴ Εὐθύνη — Ἀστική — Ποινική», εἰ- ναι δὲ πάλαι ἀρμόδιος ἀπόφαι- σις ἐγκύριον ἀποφαισις ἐν προκειμένῳ.

Ἀπὸ τὴν μεταμόσχευσιν καρ- διας ἀνακύπτουν πλείστα θέ- ματα. Θέματα ἠθικά καὶ θέμα- τα νομικά. Δὲν θὰ μᾶς ἀπα- σχολήσουν τὰ πρῶτα. Εἶναι ἐκτός τοῦ διαγράμματος τοῦ σημειώματος τούτου. Θὰ ἐγ- κώμωμεν κυρίως ἐπὶ τῶν νομι- κῶν.

Ὁ Γερμανὸς καθηγητὴς Φόρσμαν, ὁ τιμηθεὶς διὰ τοῦ βραβείου Νόμπελ, σκέπτεται ὅ- τι ἡ μεταμόσχευσις τῆς καρ- διας ἠνοιξε μίαν θύραν ἐπικίν- δυνον.

«Τίς θὰ ἐκλέξη; Ποίος θὰ δεχθῆ τὸ μόσχευμα; Ὁ πλουσιώ- τερος; Ἡ ὁ πλέον χρήσιμος ἢ τὴν Κυβέρνησιν καὶ εἰς τὸ Κόμμα; Καὶ μήπως φθάσωμεν ἡμεῖς νὰ ἴδωμεν τοὺς κατ'οικειωμένους εἰς θάνατον ἢ ἐκτελοῦνται παρὰ τῶν χει- ρουργῶν ἐντὸς ἀσπίτων θαλά- μων;» (18ε περιοδικὸν 20—2 68).

Εἰς τὸ γερμανικὸν περιοδι- κὸν Στέρν (τεύχος 22—1— 68) ὁ ἐπιστημονικὸς συνεργά- της τοῦ Οὐρλιχ Σίτκε γρά- φει: «Ἐνὰς μοντέρνος κωνι- δαλισμὸς τερραστῶν διαστάσε-

ων, αὐτὸ θὰ εἶναι ἡ τελευταία συνέπεια ἐκείνου τοῦ ἔγινε εἰς τὸν Βασκάνσκου εἰς τὴν πόλιν τοῦ Ἀκρὰντρίου».

Καὶ παρ' ἡμῖν ὁ δημοσιογράφος Δ. Ι. Ζαφειρόπουλος τι- λοφορεῖ σχετικὴν μελέτην του εἰς τὸν «Ἑλληνικὸν Βορράν» (φύλλον 6—3—68): «Ἡ μετα- μόσχευσις ζωντανῆς καρδίας προσεγγίζει τὴν ἀνθρωποκτο- νίαν ἐκ προθέσεως. Ἡ ἐξιδι- κευμένη παρικόλυψις τῆς τῆς δολημένης θανατώσεως τοῦ θύτου. Εὐαισθησία εἰς τὴν εὐ- θανασίαν καὶ ἀκασιθσία εἰς τὸν φόνον».

Ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω σχολίων ἄς μᾶς ἐπιτραπῆ μόνον νὰ ὑ- πεθυμίσωμεν τὰ ἀκόλουθα: «Ο- ταν τὴν 2ην Ἰουλίου 1885 ὁ Παστέρ ἐθεράπευσε τὸν Ἰωσήφ Μεστέρ δηχθέντα ἀπὸ κύνα λυ- σάντα, ἡ γαλλικὴ ἐφημερίς «Ἄ φιλος τοῦ λαοῦ» ἔγραψεν ἐν τούτοις: «Αἱ ἱατρικαὶ ἀνακα- λυψαί τοῦ Παστέρ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἕνας ἐμπαι- γμός». Καὶ ἡ «Δικαιοσύνη» εἰς τὸ φύλλον τῆς 13—1—1887 ὑπερεβαμίτιζεν: «Ὁ ἐμβολιο- ζόμενος ἴσως διαφύγῃ ἐκ τοῦ κινδύνου τοῦ ἰοῦ τοῦ κυνός. Διατρέχει, ὅμως, τὸν κίνδυνον νὰ ὑποκίχῃ εἰς τὸ μίσημα τοῦ ἐργαστηρίου».

Ἐπανήλθεν, ὅμως, ἀργότερον ἡ γαλήνη εἰς τὰ ἐξημένα πνεύ- ματα τῶν ἀντιρροσίων καὶ ἡ λύσσα διεγράφη ἐκ τοῦ κατα- λόγου τῶν θανασιῶν ἀσθενει- ῶν. Καὶ ὁ Παστέρ ἔγραφε πε- ρὶ τὸ τέλος τῆς ζωῆς του: «Ποῦ εὐρίσκονται σήμερον αἱ ἀντιλογίαι; Περνοῦν καὶ ἡ ἀ- λήθεια μένει».

Τὰ πράγματα θέτει ἐν προ- κειμένῳ εἰς τὴν θέσιν των ὁ διδασκάλος πατῆρ Μ. Ρι- κοῦτὲ μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἠθικῶν καὶ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν τῆς Γαλλίας. Εἰς ἱνακοινωσίαν του γενομένην τῆν 20—2—1968 πρὸς τὴν Ἀκα- δημίαν ταύτην με θέμα: «Ἡ μεταμόσχευσις καρδίας καὶ ἡ προσωπικότης τοῦ ἀνθρώπου» ὑπογραμμίζει ὅτι ἐδὲν ὑπάρχει ἐμπέδοσις ἀνευ κινδύνου καὶ ἡ ἀποχὴ δύναται νὰ ἀποτελέσῃ ὡσαύτως μίαν ἀ- μείλιαν καὶ δὴ ἀγέλμη-

τικὴν καὶ συχνάκις μίαν ἀνευ δρίαν. Ἐνώπιον μίας καταστά- σεως ἀπελπιστικῆς ὁ χειρουργὸς δὲν πρῶται νὰ διατάσῃ νὰ προβῆ εἰς ἐν ἐπικίνδυνον ἐγχείρημα. Ἡ πιθανότης καὶ ἡ ἢ πλὴν παρακεκινδυνευμένη νὰ σωθῆ ἡ ζωὴ ἐνὸς ἀνθρώπου δι- καιολογεῖ τὸν κίνδυνον νὰ ἐπι- δραχύνῃ ἄλιγον τι μίαν ζωὴν ἢ κατὰ κράτος. Λοιπὸν εἰς τὸ Καίρητι — Τάουν τι- ποτε δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ὑπαι- χθῶμεν ὅτι τὸ ἀναμφισβήτη- τόν χειρουργικὸν ἀνδραγάθημα συντελεσθῆ εἰς ἄμεσον ἐκείνων ὄντων, ἀλλὰ νὰ ἐκουσίως ἐ- δεχθῆσαν τὸν κίνδυνον. (18ε ἐφημερίδα Λε Μόντ τῆς 21—2—68).

Μεταμόσχευσις κερατοειδούς, δέρματος καὶ ὀστέων, ὡς καὶ μεταγγίσις αἵματος ἔχουν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν συντελεσθῆ. Καὶ προσφάτως μεταμοσχεύσεις νε- φρῶν καὶ ἡπατος ἔχουν διενερ- γηθῆ καὶ ἐπιτύχει. Ἀπόσπασις μοσχεύματος ἀπὸ ζῶντα ἀνθρώ- πινον ὄργανισμὸν πρὸς ὄφελος ἐνὸς ἄλλου δὲν δύναται νὰ ἴταγορευθῆ.

Ἐδεικνύεται νὰ διακρίνωμεν τὰς διαφορὰς οὐσίας, τὰς ἐκ τοῦ ἀνθρώπινου σώματος ἐξα- γομίας. Καὶ νὰ μὴν συγχέω- μεν τὰς ἀποσπάσεις τῶν μο- σχευμάτων μετὰ τὴν χρησιμοποί- ησιν τῶν διαφορῶν ἐκρίσεων τοῦ σώματος, ὡς εἶναι τὸ γά- λα τῆς γυναικός, ἢ τῶν προ- ικτώσεων τοῦ σώματος, τῶν ὁ- ποίων ἡ φύσις ἐπιτρέπει τὸν διαχωρισμὸν, ὡς εἶναι ἡ κόμη, οἱ ὄνυχες κ.λ.π. Ἡ χρησιμοποί- ησις αὐτῶν εἶναι ἐπιτετρα- μένη ἀπὸ τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ὁ ἐνδιαφερόμενος τὰ ἐγκατα- λείβῃ. Ἐπιβάλλεται, ὅμως, ἐν- τὸς μίᾳ διακρίσεως οὐσιώδους ὕπαρχον μοσχεύματα, ὅ- τινα ὁ ἀνθρώπινος ὄργανισμὸς ἀναδημιουργεῖ φυσιολογικῶς καὶ ἀνευ διαρκούς διόδου ἐκεί- νου ἀπὸ τὸν ὅποιον ἀποσπασθῆ- σαν. Εἶναι ἰδίως ἡ περιπτώσις τοῦ αἵματος. Τούτου δύνα- ται νὰ δοθῆ παρ' ἐνὸς ἀνθρώ- πινου πρὸς ὄφελος τῆς υγείας ἐνὸς ἄλλου διὰ μεταγγίσεως ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν, ὅμως,

ὅτι δὲν θὰ ὑπάρξῃ σοβαρὸς κίν- δυνος τοῦ αἰμοδότου.

Ὑπάρχουν, ὅμως, καὶ μοσχεύ- ματα, τῶν ὁποίων ἡ ἀπόσπα- σις ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπινου ὄργα- νισμοῦ προκαλεῖ εἰς αὐτὸν βλά- βην ἀνεπανόρθωτον. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην οὐτὲ ἡ συ- ναίεσις τοῦ δότη δὲν νομιμο- ποιεῖ τὸν ἱατρὸν διὰ τὴν δι- ενέργειαν μεταμοσχεύσεως. Ἡ Τράπεζα ὀφθαλμῶν δὲν δύναται νὰ τροφοδοτηθῆ με κερατοει- δεῖς χιτώντας παρὰ μόνον ἐκ πτωμάτων.

Ἐπίσης, πρόσωπόν-τι εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ δηλώσῃ ὅτι ἀρ- κεῖται εἰς τὸν ἕνα νεφρὸν διὰ νὰ ζῆσθ, ἀλλὰ φρονιμῶν, δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένον εἰς τὸν ἱατρὸν νὰ προβῆ εἰς ἀφαίρεσιν τοῦ ἐτέρου νεφροῦ ἐπὶ τῷ σκο- πῷ μεταμοσχεύσεως τούτου εἰς ἀσθενῆ.

Ἐν Γαλλίᾳ ἀντιθέτως ὑπεστη- ρίχθη ἐσχάτως ἀπὸ τὸν καθηγη- τὴν Ντυμπόστ (ἐφημερίς «Λε Μόντ» τῆς 17—1—1968) ὅτι ἡ ἀπόσπασις τοῦ ἐνὸς νεφροῦ ἀπὸ ὄργανισμὸν δότη ζωντος εἶναι ἐπιτρεπτή, καθ' ὅσον δύ- νεται ὁ δότης κάλλιστα νὰ ζῆ- σθ μετὰ τὸν ἐναπομένοντα ἕτερον νεφρὸν καὶ ὁ κίνδυνος τῆς ζωῆς του εἶναι μικρὸς (ὑπολογίζεται εἰς ποσοστὸν 0,12%), ἐφ' ὅσον βέβαια ἡ ἐν γένει κατάστασις τῆς υγείας του εἶναι καλὴ.

Ἐφ' ὅσον λοιπὸν ὁ δότης, ὢν κύριος τῆς ἀποφάσεώς του, καὶ συνειδητῶς καὶ αὐθρομήτως συ- ναίνει (συνδέεται δὲ καὶ διὰ στε- νῆς συγγενείας μετὰ τὸν λήπτην ἵνα αἱ πιθανότερες ἐπιτυχίας τῆς μεταμοσχεύσεως εἶναι μέ- γισται), ὁ ἱατρὸς δὲν ἔχει, κα- τὰ τὸν Γάλλον καθηγητὴν, παρὰ νὰ ὑποκλιθῆ πρὸ τῆς λογικῆς ταύτης βελήσεως νὰ σωθῆ εἰς στένους συγγενῆς μετὰ τὴν μό- νον ἐνὸς μικροῦ κινδύνου.

Ἡ προκηρυγμένη αὕτη θέσις τοῦ Γάλλου καθηγητοῦ δὲν δύ- νεται νὰ υἱοθετηθῆ λόγω κυ- ρίας τῶν καταχρήσεων εἰς ἃς δύναται νὰ ἀδηγήσῃ.

Ὁ ἱατρὸς θὰ ἀφαιρῆσθ τὴν καρδίαν διὰ νὰ διενεργήσῃ με- ταμόσχευσιν μόνον ἀπὸ νεκρὸν

Ἄλλὰ πότε ἀποθνήσκωμεν; Πό- τε ἐπέρχεται ὁ θάνατος; Δρα- ματικὸν τὸ ἐρώτημα. Δυσχερε- στάτη ἡ ἀπόκρισις.

Ὁ καθηγητὴς Μπάρναρντ ἀ- παντᾷ: «Ὑπάρχουν κριτήρια πλήρως καθορισμένα. Ἡ ἐξαφά- νισις τῶν ἐνδείξεων ζωῆς ἐπι- νείσει τολυχάσιτον λεπτὰ εἰς τὸ ἠλεκτροεγκεφαλογράφημα. Ἡ ἀ- νυπαρξία αὐτομάτου ἀναπνοῆς, ἢ ἀπουσία ἀνατανκλαστικῶν».

Ὁ δρ. Λαίκαφ, πρόεδρος τοῦ Ἀμερικανικοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Καρδιολογίας, εἶπεν, ὅτι πι- στεύει νὰ γίνῃ ἀποδεκτὸν ὅτι ὁ θάνατος ἐπέρχεται ὅταν παῦ- σουν πλέον αἱ ἐγκεφαλικά ἐνέργεια.

Ἡ πλέον ὠλοκληρωμένη ἀπάν- τησις ἐδόθη ἀπὸ μίαν ἐιδικὴν ἐπιτροπὴν τῆς Ἱατρικῆς Ἀκα- δημίας τῶν Παρισίων: «Ὅταν ἡ ζωὴ ἐνὸς ἀνθρώπου ἐξαρτᾷται ἀπὸ τὴν μεταμόσχευσιν ἐνὸς νε- φροῦ, ἐνὸς ἡπατος ἢ ἄλλων ὄρ- γανων, ὁ χειρουργὸς ἔχει τὸ δι- κάσιμα νὰ ἀφαιρῆσθ τὸ ἀναγ- κίον ὄργανον ἀπὸ τὸ σῶμα ἐ- νὸς ἄλλου ἀνθρώπου κλινικῶς νεκροῦ ἢ τοῦ ὁποίου αἱ ἐγκεφα- λικά ἐνέργεια ἔχουν σταματή- σει τελείως, ἔστω καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν χάρις εἰς τὴν συνδρομῆν μηχανικῶν μέσων ἢ καρδίας, οἱ πνευμονες, τὰ νε- φρά, τὸ ἥπαρ λειτουργοῦ ἀκό- μη».

Ἡμεῖς ἀπὸ νομικῆς ὀπτικῆς, γυνίας ἐρευνῶντες τὸ ζήτημα ἔχομεν νὰ ὑπογραμμίσωμεν ὅτι ὁ καθορισμὸς τοῦ χρόνου τοῦ θανάτου εἶναι πρωταρχικῆς ση- μασίας σημεῖον. Ὁ θάνατος πρῆπει νὰ ἀναγνωρίζεται καὶ νομικῶς, ὅτι ἐπὶ πλῆθος, πρὸ τῆς ἀφαίρεσεως τῆς καρδίας ἀπὸ τὸν δότην, διότι ἄλλως θὰ πρό- κεται περὶ ἀνθρωποκτονίας ἐξ ἄμελειας.

Εἰρήσθη ὅτι τὸ Ἀμερικανι- κὸν Ἰνστιτούτον τῆς Καρδιολο- γίας συνίστασι πρὸ ἐξδομάδων δεκαπενταμελῆ ἐπιτροπὴν, ἐκ τῶν πλείων διακεκριμένων ἐιδικῶ- ἐς τὴν Ἱατρικὴν, τὴν Βιολο- γίαν, τὴν Θεολογίαν καὶ τὸ Δί- κσιον, ἵνα ἐρευνήσῃ ἐπισταμέ- νως τὸ πρόβλημα τοῦτο καὶ εἰ- σηγηθῆ λύσεις διὰ τὴν νομοθε-

τικὴν του ρύθμισιν.

Ἐτερον ἐρώτημα: Ποία ἡ εὐθύ- νη τῶν ἱατρῶν εἰς τὴν μεταμόσχευ- σιν καρδίας;

Ἀπαντήσις: Εἶναι ἡ εὐθύνη τοῦ ἱατροῦ ὅστις ἀναλαμβάνει θεραπεῖ- αν ἐπικίνδυνον ἢ προβαίνει εἰς ὁ- θαρὰν χειρουργικὴν ἐμπέδοσιν, ὁ- πως ἡ εὐθύνη αὕτη ἔχει καθορισθῆ ἤδη ἀπὸ τὴν θεωρίαν τοῦ Δικαίου καὶ Νομολογίαν τῶν Δικαστηρίων.

Ἐρωτᾶται ἀκόμη: Ποία εἶναι τὰ πρῶτα τὰ ὁποῖα πρῆπει νὰ συ- ναίνωσιν διὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῆς καρδίας;

Κατ' ἀρχὴν ἡ συναίνεσις αὕτη, ἵνα ἔχη ἰσχύον, πρῆπει νὰ διδεται μετὰ πλῆρη ἐπιγνώσιν τῆς πραγμα- τικῆς καταστάσεως. Πρῆπει νὰ εἶναι συνειδητὴ ἡ συναίνεσις τοῦ δό- του καὶ ἐπὶ πλῆθος σπουδαία ἐκου- σία καὶ ἐλευθέρη, δύναται δὲ νὰ διατυπωθῆ καὶ εἰς διάστασιν τελευ- ταιῆς βουλήσεως (διαθήκη). Ἄλ- λως ἀνακύπτει θέμα εὐθύνης τοῦ ἱ- ατροῦ.

Ἄν ὁ δότης λόγω τῆς καταστά- σεώς του δὲν δύναται νὰ συναίνε- σθ, ὁ ἱατρὸς θὰ ἀπευθυνθῆ εἰς τοὺς οἰκείους. Διὰ τὰ ὑπὸ ἐπιμέλειαν τελοῦντα πρόσωπα ἢ λήψις τῆς ἀ- ποφάσεως ἀνήκει εἰς τοὺς νομίμους αὐτῶν ἀντιπροσώπους.

Πάντως οἱ ἐν ἰσχύϊ σήμερον παρ' ἡμῖν κανόνες διὰ τὴν συναίνεσιν τοῦ ἀσθενοῦς ἢ τῶν ἐπιφορτισμέ- νων μετὰ τὴν ἐπιμέλειαν αὐτοῦ προ- σῶπων, προκειμένου περὶ τῶν μεταμοσχεύσεων, πρῆπει νὰ δι- ευκρινισθῶν καὶ νὰ καθορισθῶν ἐπιμετρίως, λαμβανόμενον σχετικῶν νομοθετιῶν μέτρων, ὡς πρόκειται ν' ἀσμεθῆ κατὰ τὸ ἐγγὺς μέλλον εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ τὴν Γαλλίαν.

Καὶ πολλὰ ἄλλα θέματα ἀνεῦ- θησαν εἰς τὸν τομῆα τοῦ Δικαίου μετὰ τὴν μεταμόσχευσιν καρδίας.

Ἐπειγεί ὁ καθορισμὸς τῶν χει- ρουργῶν, οἱ ὁποῖοι εἶναι εἰς θέσιν καὶ δύναται νὰ πραγματοποιήσωμεν μεταμοσχεύσεις καρδίας. Πολλὰ νὰ σκοπεύσῃ καὶ πολλοὶ ἱατροί, οἱ ὁ- ποῖοι δὲν ἔχουν τὴν ἱκανότητα νὰ προβῶν εἰς τοιαύτην μεταμόσχευ- σιν δυνατὸν νὰ αἰσθανθῶν τὸν πει- ρασμὸν νὰ τὴν πραγματοποιήσωσιν διὰ λόγους γήτρον, ἀλλ' ἐπὶ θυ- σία ζωῆς ἀνθρώπου.

Δὲν εἶναι δυνατὸν βέβαια νὰ πραγματοποιηθῆ κανεὶς τοῦτα εἰς τὰς στήλας τοῦ «Ἑλληνικοῦ Βορρά». Φιλοξενος ὁ χάρος του, ἀλλὰ πε- ριορισμένος.

Πάντως ἐν εἶναι τὸ γεγονός: Ὁ 3ο. Φίλιπ Μπλάιτπεργκ ζῆ τώρα νὰ τὴν ἐρευνῶν τοῦ ἐπιγνώστου Κλάιβ Κάουτ. Εἰστέθη εἰς τὰ ἔδρα τοῦ Ἄβου, ἐξῆλθεν ἐντὸς ὀλίγων ὥρων ἔχων εἰς τὸ στήθος του μίαν κεν- καρδίαν, διὰ νὰ συνεχίσῃ τὴν ἐγ- κόσμιον ζωὴν. Εἰσῆλθονεν πλέον εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς ἀνταλλαγῆς, εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Δισωτήματος τῆς χειρουργικῆς.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Α. ΚΟΤΣΙΑΝΟΣ

Κοτσίανος
 Συμ Δοκτ
 Ἑύχλη 7 Απριλ 1968